

Posudek oponenta na bakalářskou práci Markéty Kocové

„Ruská mortalitní krize a její důsledky pro budoucí vývoj společnosti“

Přes obecně zlepšující se úmrtnostní poměry ve velké části zemí světa jsou i v posledních letech oblasti, kde se kvalitativní posun nejen zastavil, ale dokonce změnil v posun negativní. Příkladem takové oblasti je právě Rusko a jeho mortalitní krize. Autorka si tedy pro svou bakalářskou práci zvolila téma velmi aktuální a zároveň v české demografické literatuře samostatně neřešené. Práce má celkem 69 číslovaných stran včetně obsahu, seznamu tabulek, obrázků a použité literatury, navíc je připojena tabulková příloha.

Cílem bakalářské práce je popis základních rysů úmrtnosti v Rusku během posledních desetiletí, hledání možné příčiny tohoto vývoje a také následků, které takovýto vývoj může v populaci zanechat. Pro srovnatelnost dat při hodnocení vývoje úmrtnosti byla použita přímá standardizace k eliminaci vlivu změn věkové struktury. Autorka dále v práci počítá příspěvky věkových skupin ke změně naděje dožití. Pro oba postupy jsou názorně uváděny výpočetní vzorce, bohužel není uveden jejich zdroj, ten najdeme jen u metodologie výpočtu dekompozice rozdílu naděje dožití podle příčin smrti. Pro odhad populačních ztrát autorka počítala populační projekci s fixací parametrů plodnosti a úmrtnosti v roce 1989. Použitá metodologie i zdroje dat jsou popsány v první kapitole práce.

Druhá kapitola je již věnována popisu vývoje úmrtnosti podle věku a pohlaví. V žádném případě ji již není možné považovat za úvodní nebo obecnou, protože v rámci ní již čtenář nalezne velmi detailní a podrobnou analýzu využívající kromě sledování hodnot základních ukazatelů také dekompozice změny naděje dožití ve vybraných letech podle pohlaví i podle věku.

Třetí kapitola se zabývá analýzou úmrtnosti podle příčin smrti. Autorka opět postupuje systematicky od základního přehledu dosavadního vývoje k podrobným dekompozicím a vyjádření příspěvků vybraných skupin příčin smrti k rozdílu naděje dožití v čase nebo podle pohlaví. Stejnou úroveň podrobnosti autorka udržela i v kapitole následující, kde jsou mortalitní poměry v Rusku srovnávány s vývojem v jiných vybraných zemích. Pro srovnání byla zvolena Francie, Česká republika a Ukrajina. Srovnání bylo provedeno na základě analýzy úmrtnosti podle věku, pohlaví i příčin smrti.

Spíše interpretačně-teoretická je pak kapitola pátá, kde autorka zmiňuje některé teorie o faktorech, které stojí za nepříznivým vývojem úmrtnosti v Rusku na konci 20. století. Předposlední, šestá, kapitola pak popisuje odhad následků mortalitní krize za užití výpočtu populační projekce.

Na škodu vysoké kvality práce může být snad jen několik překlepů, ale i gramatických chyb (např. str. 29, 46, 60), kterých se autorka nevyvarovala. Na některých místech se zcela nepodařilo vhodně rozložit text na stránkách spolu s grafy a tak někde zůstávají zbytečná volná místa na spodních okrajích stran (např. str. 25). Patrně vlivem nepozornosti při psaní a kontrole textu je možné v práci narazit na některá chybná konstatování (např. na str. 26: „*po celé analyzované období byla naděje dožití mužů výrazně vyšší než naděje dožití žen*“). Dalším z formálních nedostatků práce je nedůsledné rozlišování procent a procentních bodů (str. 30, 31). U většiny srovnávacích grafů je použito stejné měřítko, výjimkou jsou např. grafy na str. 24 – rozdílné měřítko činí obtížnější porovnání intenzit zobrazovaných jevů. U některých částí textu se dá předpokládat, že pochází z jiného odborného textu, ale autorka citaci neuvádí.

Zmíněné nedostatky jsou však spíše formální povahy a v zásadě nijak nesnižují vysokou kvalitu práce. Autorka jí prokázala schopnost velmi kvalitní analýzy. V celé práci postupovala velice systematicky. Každá provedená analýza je vždy uvedena základním přehledem dosavadního vývoje a charakterizována pomocí základních ukazatelů, následně pak přechází v detailnější a hlubší studium dané problematiky. Každá část je doplněna velmi dobrou interpretací získaných výsledků. Předkládaná práce vysoce převažuje nároky běžně kladené na bakalářské práce, a proto doporučuji přijmout bakalářskou práci Markéty Kocové „Ruská mortalitní krize a její důsledky pro budoucí vývoj společnosti“ k obhajobě

V Praze dne 10. září 2009

Mgr. Klára Tesárková
oponent